

vergadering **C125 – CUL16**

zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 7 februari 2012

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over speelruimte voor kinderen en jongeren - 833 (2011-2012)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over 'Erasmus for All' - 1024 (2011-2012)	8
Vraag om uitleg van mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het onderzoek naar integrale toegankelijkheid van jeugdinfrastructuur - 1042 (2011-2012)	11
Vraag om uitleg van de heer Johan Verstreken tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over televisieprogramma's in audiodescriptie - 841 (2011-2012)	13
Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de subsidie voor ondertiteling van nieuws van private landelijke zenders - 947 (2011-2012)	17
Vraag om uitleg van de heer Wim Wienen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het tonen van zeer expliciete beelden in de televisiejournals van de openbare omroep - 865 (2011-2012)	20
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Jans tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de mediarijhtlijnen inzake berichtgeving over zelfdoding - 1013 (2011-2012)	23

■

Waarnemend voorzitter: de heer Bart Caron, ondervoorzitter

Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over speelruimte voor kinderen en jongeren
- 833 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Minister, volgens uw beleidsnota Jeugd moet er werk worden gemaakt van voldoende speelruimte voor kinderen en jongeren. Letterlijk staat er in strategische doelstelling 6: “Ook in een wereld van economische efficiëntie moet er ruimte worden gelaten voor kinderen en jongeren om buiten te spelen, om rond te hangen, om te bewegen, om te mountainbiken in het bos, om op kamp te gaan. Het beleid moet hier expliciet aandacht aan besteden, want kinderen en jongeren die ruimte krijgen, vormen mee het cement voor een sociale cohesie.” Concreet belooft u het recht van kinderen en jongeren om buiten te spelen te promoten en samen met uw collega’s van Ruimtelijke Ordening, Mobiliteit en Openbare Werken en Stedenbeleid hiervoor de voorwaarden te scheppen.

Toch is het op veel plaatsen nog altijd bedroevend gesteld. Uit de Stadsmonitor, die een rijke hoeveelheid aan cijfers over alle centrumsteden weergeeft, blijkt dat een aantal centrumsteden nog altijd zeer slecht scoort als het op speelruimte aankomt. Zo woont in de gemeente Aalst slechts 31 procent van alle kinderen, ofwel minder dan een op drie, op loopafstand van geschikte plekken om te spelen. Ook in Sint-Niklaas, Gent en Roeselare heeft minder dan de helft van de kinderen toegang tot speelruimte.

Kinderen hebben het recht op speelruimte bij hen in de buurt. Maar niet enkel kinderen hebben baat bij de uitbreiding van speelruimte. Plekken om te spelen versterken het sociaal weefsel en verhogen de woonkwaliteit. Om te zorgen dat meer kinderen kunnen genieten van speelruimte, zou minstens 3 procent van de grond in bestemmingsplannen naar speelruimte moeten gaan.

De Stadsmonitor in Vlaanderen definieert ‘loopafstand’ overigens behoorlijk ruim, namelijk 400 meter. Zeker voor de allerkleinsten blijft dit een behoorlijke afstand. In Duitsland geldt de norm dat kinderen toegang tot speelruimte moeten hebben op een afstand van maximaal 200 meter van hun huis. Als we die afstand zouden nemen als basis voor de Stadsmonitor, zouden de cijfers wellicht nog lager zijn.

Minister, welke maatregelen hebt u tot nu toe genomen om het recht van kinderen om buiten te spelen te promoten, zoals u in uw beleidsnota beschrijft? Hebt u al overlegd met uw collega’s van Mobiliteit en Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Stedenbeleid over deze problematiek, zoals u in de beleidsnota voorstelt, en zo ja, wat was de uitkomst van deze gesprekken? Hebt u specifieke plannen om het gebrek aan speelruimte in de centrumsteden aan te pakken, vooral de steden waar de cijfers het laagst zijn, eventueel samen met de minister voor Stedenbeleid? In hoeverre maken streefcijfers deel uit van de expliciete aandacht die het beleid volgens u moet geven aan speelruimte voor jongeren? Wat vindt u van het voorstel om in de bestemmingsplannen bij voorkeur minstens 3 procent voor te behouden voor speelruimte? In welke mate bent u bereid om de definitie van loopafstand voor kinderen te verengen naar 200 meter?

De voorzitter: De heer Mahassine heeft het woord.

De heer Chokri Mahassine: De vraag om uitleg van mevrouw Meuleman is heel interessant. Fysieke ruimte voor jongeren komt steeds meer in het gedrang. We hebben daar al veel discussies over gehad, tijdens deze en vorige legislaturen. Publieke ruimte is ruimte om te ontmoeten en te spelen. We leven met heel veel mensen op een heel kleine oppervlakte. Dat heeft ook gevolgen voor de gezondheid en het welzijn. Kinderen moeten kunnen bewegen en buiten spelen.

Deze vraag om uitleg is gericht aan de minister van Jeugd, als coördinerend minister. Terecht heeft mevrouw Meuleman ook de medeverantwoordelijke ministers genoemd. Ik denk vooral aan de minister van Ruimtelijke Ordening. Ik heb het Jeugdbeleidsplan er even op nagelezen. Er is een hele strategische doelstelling aan gewijd, onder de titel ‘Kinderen en jongeren zijn een vanzelfsprekende actor in de publieke ruimte’. Het gaat onder andere over de betrokkenheid van kinderen en jongeren bij de opmaak van plannen de vorming van planners.

In het plan is heel duidelijk bepaald dat het initiatief vooral bij Ruimtelijke Ordening ligt. Dat is net mijn punt. Als we iets willen doen aan de terechte bekommernis van mevrouw Meuleman, dan zal elke minister in actie moeten schieten. Ik herhaal dit tot vervelens toe. We moeten elke minister voor zijn verantwoordelijkheid plaatsen, niet alleen voor het algemeen belang, maar ook voor jongeren. Jeugdbeleid is transversaal. Iedere minister is ook verantwoordelijk voor jongeren, elk in zijn of haar bevoegdheidsdomein.

Minister, ik kijk uit naar uw antwoord. U zult van uw collega's de nodige gegevens over de uitvoering van het Jeugdbeleidsplan hebben ontvangen, zodat u ook namens hen kunt antwoorden. Ik doe een oproep om in de desbetreffende commissies de vragen over jeugd te blijven stellen, zoals we dat al van veel collega's gewoon zijn.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Meer dan terecht, minister, hebt u in uw beleidsnota het punt van speelruimte voor kinderen en ontmoetingsruimte voor jongeren opgenomen. Het is hier al meermaals benadrukt: dat is een gezamenlijke verantwoordelijkheid, niet alleen van de minister van Jeugd – en misschien zelfs van kinderrechten – die transversaal door de bevoegdheden loopt. Ruimtelijke Ordening moet een groot deel van die verantwoordelijkheid op zich nemen. Niet alleen u hebt op dat vlak al signalen gegeven, het is hier al meermaals ter sprake gekomen, niet alleen tijdens de discussie in de commissie, maar ook formeel via de motie van aanbeveling van de Commissie Jeugdzorg. Ze heeft daar een belangrijk deel aan gewijd. Ze wil dat kinderen voldoende ruimte hebben om te spelen.

Ik verwijst naar de resolutie die het parlement unaniem heeft goedgekeurd in de plenaire vergadering in april vorig jaar ter gelegenheid van de Buitenspeeldag. We wilden toen een signaal geven. Er spelen verschillende elementen. Het gaat over ruimte, over het ruimtelijk inplannen. Daar gaat de vraag van mevrouw Meuleman over. Er zijn acties van buurtbewoners tegen speelterreinen en dergelijke. Niet alleen de ruimtelijke inplanning is nodig, maar ook een draagvlak. We moeten reageren op de mensen die tegen speelterreinen zijn en/of gerechtelijke procedures voeren. Eigenlijk hebben wij momenteel geen juridische mogelijkheden. Iedereen kan naar de vrederechter stappen en een klacht indienen wegens ‘abnormale burenhinder’. Gelukkig zijn er nog veel rechters met gezond verstand en erkennen zij het recht op ruimte voor kinderen, maar we hebben dat niet in de hand. Ik vraag daarvoor blijvende aandacht, minister.

Welke stappen hebt u al ondernomen? Mevrouw Meuleman doet suggesties, onder andere om vanuit Vlaanderen de lokale besturen te verplichten om met een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) of een bijzonder plan van aanleg (BPA) 3 procent van de ruimte voor te bestemmen voor kinderen. Vanzelfsprekend ben ik daar op zich voor, maar wie op lokaal vlak actief is, weet dat dat niet zo simpel is. Soms is er sprake van een klein RUP, soms van een groot. Het verschilt naargelang de ligging. Het mag zeker niet tot versnippering leiden. De aandacht daarvoor is alleszins belangrijk, en daarom hebben we in de resolutie de lokale besturen opgeroepen. Ik ben er zeker van dat ze dat belang zullen erkennen.

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck: De vragen van mevrouw Meuleman zijn terecht, minister, gezien de acties die u beloofd hebt in uw beleidsnota Jeugd. Minister, ik vraag me af of de voorgestelde loopafstand van 400 meter voldoende realistisch is, laat staan de

suggestie om die te verkleinen tot 200 meter zoals in Duitsland. Wordt die norm bij ons ook gehaald?

Wat me nog opvalt in de monitor is dat enkel de speelpleinen worden opgenomen die worden ingericht en onderhouden door de steden. Braakliggende gronden of grasvelden worden niet in rekening gebracht, terwijl kinderen soms niet meer nodig hebben om zich te kunnen uitleven.

De monitor houdt geen rekening met de kwaliteit van de speelruimtes. Het is niet omdat er speelruimte is dat die goed wordt onderhouden.

De voorzitter: Mevrouw Werbrouck heeft het woord.

Mevrouw Ulla Werbrouck: Minister, ik wil de vraag van mevrouw Meuleman ondersteunen. Het is inderdaad heel moeilijk om nu iets te realiseren om meer ruimte te geven aan de kinderen. Er is nood aan, zeker omdat onze maatschappij steeds meer jongeren- en kindonvriendelijk wordt. We moeten samen proberen om meer speelruimte te vinden, te creëren en te vrijwaren. Bent u bereid om de definitie van de loopafstand voor kinderen te verengen? Zo ja, kunt u dat uitleggen? Welke concrete initiatieven hebt u intussen samen met uw collega-ministers genomen? Het probleem overstijgt uw domein, het is een bevoegdheid van vele ministers.

Welke stappen hebt u al gezet inzake het verwezenlijken van de doelstellingen in het Vlaams jeugdbeleid?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, een aantrekkelijke en leefbare stad is bij uitstek een kindvriendelijke stad. Mijn collega Van den Bossche, bevoegd voor het stedenbeleid, stelt dat ook voorop. Een kindvriendelijke stad is bij uitstek een stad waar kinderen nog of weer buiten kunnen spelen. Voor een gemeente geldt uiteraard hetzelfde.

Als overheid dienen we hiervoor voorwaarden te scheppen, we moeten ervoor zorgen dat er speelruimte is. In mijn beleidsnota Jeugd 2009-2014 koos ik er dan ook voor om hierover een strategische doelstelling op te nemen. Het promoten van het recht van kinderen en jongeren om buiten te spelen is een operationalisering van deze doelstelling. Ik doe dit via de promotie en administratieve ondersteuning van de jaarlijkse Buitenspeeldag, die steeds meer succes en weerklank vindt. Dit jaar organiseren we de vijfde editie op woensdag 28 maart. Ik leg dit jaar een specifieke focus op spelende kinderen in de publieke ruimte. Daarenboven vraag ik ook aandacht voor de speelkansen van kinderen die in armoede opgroeien.

Anderzijds ondersteun ik structureel de vele jeugdorganisaties die het recht op buiten spelen mee uitdragen, zoals de Vlaamse Dienst Speelpleinwerking, het Steunpunt Jeugd, de jeugdbewegingen enzovoort. Zij zetten hun schouders onder de campagne 'Goe Gespeeld' en brengen het thema met persconferenties en acties in de media.

In de voorbereiding van het Vlaams Jeugdbeleidsplan heb ik ook met mijn collega's van Mobiliteit, Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Stedenbeleid over deze problematiek gepraat. Werken aan kindvriendelijke steden is inderdaad een verantwoordelijkheid voor de hele Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering keurde begin 2011 het Vlaams Jeugdbeleidsplan goed. Het resulteerde in concrete acties die in de loop van deze regeerperiode vorm zullen krijgen. Zo namen wij ons gezamenlijk voor om ervoor te zorgen dat de steden tegen het einde van de regeerperiode kindvriendelijker zijn. Hiervoor zullen we in eerste instantie meer expertise opbouwen rond jongeren en stedelijkheid.

We zijn concreet van start gegaan met de voorbereiding van het congres Jong in de stad, dat we plannen voor het voorjaar van 2013. We spreken in eerste instantie over de steden, omdat het probleem daar het grootst is. In een gemeente is het gemakkelijker voor jongeren. Ik ben zelf opgegroeid op het platteland, dus ik weet wat het is: de ruimte is van jou. Er wonen niet al te veel mensen, dus heb je meer ruimte ter beschikking. In steden is de ruimte toch beperkt.

Vaak wonen net in de steden jongeren in een hoge concentratie. Dat maakt de uitdaging dubbel zo groot.

Strategische doelstelling 19 van het Jeugdbeleidsplan bepaalt dat kinderen en jongeren een vanzelfsprekende actor moeten worden in de publieke ruimte. In de uitwerking van de bijhorende operationele doelstellingen is samenwerking tussen de verschillende beleidsdomeinen sowieso vooropgesteld. Het is nog te vroeg om hiervan een evaluatie te geven. Steden bepalen autonoom hoe ze hun ruimtelijke planning vormgeven. De meeste centrumsteden zijn zich bewust van de problematiek en proberen waar mogelijk zo kwalitatief mogelijke speelruimte ter beschikking te stellen of werken aan een toekomstplan. De druk op ruimte is enorm en niet alleen aan speelruimte is er een gebrek.

Er zijn wel interessante evoluties in onze steden, die we opvolgen. Denk maar aan de initiatieven rond het speelweefsel in Gent, het project spelen en ravotten in groen Limburg van Steunpunt Jeugd in samenwerking met de provincie Limburg, het Agentschap voor Natuur en Bos, het Onderzoekscentrum Kind en Samenleving en de Vereniging voor Bos in Vlaanderen. De afdeling Jeugd zit hierbij in de stuurgroep. Steunpunt Jeugd wil en zal dit in heel Vlaanderen verspreiden. Samen met mijn collega-minister van Stedenbeleid stel ik vast dat de steden zelf reeds vrijwillig met een streefcijfer werken. Ze hanteren het cijfer van 400 meter loopafstand tussen woonplaats en speelruimte. Op dit moment ken ik geen Vlaamse gemeenten die met een norm werken voor ruimtelijke uitvoeringsplannen.

In Nederland heeft men geprobeerd op nationaal niveau een buitenspeelruimtenorm af te dwingen, de zogenaamde 3 procentnorm. Verder dan een wetsvoorstel is het echter niet gekomen. Enkele gemeenten hebben dit wel opgenomen. Sommige zijn er echter alweer van teruggekomen, omdat het niet werkbaar bleek. Rotterdam is de enige stad die met enig succes normen hanteert, maar zelfs daar vertrekt men van een indicatieve norm, die zowel kwantitatieve als kwalitatieve elementen bevat en die het resultaat is van een doorgedreven lokaal participatief proces. Bovendien vertrekt de norm van medegebruik van de publieke ruimte. Het is daarnaast een toetsingskader en geen afdwingbaar kader bij reconversie van wijken.

Het opnemen van een stedenbouwkundige kwalitatieve norm in bestemmingsplannen is lokaal mogelijk, maar dat is niet mijn bevoegdheid. Samen met minister Van den Bossche ben ik voorstander van een indicatieve buitenspeelnorm, maar ik besef dat dit het best op lokaal niveau wordt opgelegd. De aanpak in Rotterdam is interessant. We willen goede praktijken verspreiden en de steden in discussie laten treden, want er zijn binnen de zogenaamde centrumsteden toch ook grote verschillen.

Ik pleit dus eerder voor een indicatieve norm omdat een publieke ruimte in de eerste plaats kwaliteitsvol moet worden ingericht, voor meerdere gebruikers. Ook andere gebruikers, zoals senioren, mensen met een handicap, fietsers of handelaars, worden het best meegenomen in het ontwerp van de publieke ruimte. Ze kunnen elkaar zelfs in positieve zin versterken. Een louter kwantitatieve norm gaat voorbij aan de intrinsieke kwaliteit van een plek. Een plek biedt meer mogelijkheden dan louter oppervlakte. Ook bestaat het gevaar dat een kwantitatieve norm herleid wordt tot inrichten van verloren restruimtes. Een bijkomend gevaar is dat de norm gehanteerd wordt als een maximumnorm, terwijl er misschien meer potentiële speelruimte beschikbaar is.

De lokale praktijk in sommige Vlaamse steden toont aan dat er goede resultaten worden bereikt zonder dat er kwantitatieve oppervlakenormen in stedenbouwkundige voorschriften en verordeningen worden opgelegd. In Gent, zoals u wellicht weet, mevrouw Meuleman, hebben ze een jeugdbeleid dat via een recreatieve structuur en het concept van speelruimtwefsel elk ruimtelijk plan benadert, met de nodige input en toets. Elk ontwerp voor publiek domein wordt door een team van specialisten, inclusief jeugdbeleid, bekeken, afgetoetst en waar nodig bijgestuurd. Antwerpen toetst elke beslissing van het college of de gemeenteraad op kind- en jeugdvriendelijkheid via de zogenaamde 'jeugdparagraaf'. In de

praktijk betekent dit dat kinderen en jongeren gehoord worden in het kader van de voorbereiding van de besluitvorming. In zijn kleinste vorm gaat dit over advies van de jeugdraad, maar het kan gaan tot een uitgebreide bevraging van jongeren en kinderen, bijvoorbeeld via de scholen in de buurt.

Ik geef twee mooie voorbeelden uit mijn vorig leven. Zo heb ik in Brussel het Flageyplein heraangelegd, met inspraak van kinderen en jongeren. Dat was nog niet zo'n groot succes, maar het plein op zich is een enorm groot succes. Het trekt kinderen en jongeren aan, maar ook senioren, en het doet heel wat verschillende bevolkingsgroepen perfect samenleven. Ook de toekomstige heraanleg van het Schweitzerplein in Brussel wordt perfect gedaan met kinderen en jongeren. Je kunt een plein perfect op een kindvriendelijke manier aanleggen.

Dat zijn enkele interessante praktijken, die we graag met de steden en experts, zoals het onderzoekscentrum Kind en Ruimte, willen bespreken en bekijken wat hun effectiviteit en overdraagbaarheid is. We pleiten er met z'n allen voor om niet te veel regelgeving vanuit Vlaanderen op te leggen, dan moeten we dat dus ook in dit geval niet doen, want anders zijn we in strijd met de demarche die we hebben genomen voor de planlastvermindering.

Wat de bereidheid betreft om de definitie van loopafstand voor kinderen te verengen tot 200 meter, wil ik verwijzen naar de stedenstuurgroep. De huidige definitie is er gekomen op basis van overleg met experts in 2004 en is goedgekeurd door de steden zelf. In de toekomst kunnen we dat eventueel verfijnen, maar ik wil er bijvoorbeeld toch op wijzen dat kinderen die op 450 meter van Park Spoor Noord in Antwerpen wonen, er graag die extra 250 meter bij nemen, om een gigantisch speelterrein te krijgen.

We moeten oppassen met cijfers en afstanden. De essentie is dat elk kind binnen zijn onmiddellijke leefomgeving een plein of ruimte heeft. We moeten ons niet fixeren op een bepaalde norm. Een indicatieve norm is wel op zijn plaats, maar die wordt het best in functie van de lokale omstandigheden bepaald. U merkt dus dat we al aan het uitvoeren zijn en we zullen samen met de minister van Stedenbeleid verder stappen zetten.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Minister, ik heb de vraag inderdaad ook al aan minister Van den Bossche gesteld, net omdat het gaat om een van de bevoegdheden waarbij u coördinerend minister bent, maar de verschillende ministers hun verantwoordelijkheid moeten opnemen. Minister Van den Bossche heeft toen ook al aangegeven dat op een aantal terreinen serieuze inspanningen gebeuren, bijvoorbeeld via het Stedenfonds en stadsvernieuwingsprojecten. Ik ben niet helemaal radeloos.

Minister, u zegt dat u geen extra regels wilt, nu, wij ook niet. U zegt dat u zo veel mogelijk wilt overlaten aan de lokale besturen, maar dat is net het probleem. Uit de Stadsmonitor blijkt dat er gigantische verschillen zijn. Die zijn zo frappant dat je je afvraagt of een hogere overheid geen lijn moet trekken of moet ingrijpen. In Aalst heeft een op de drie kinderen of 31 procent toegang tot speelruimte, in Leuven is dat 71,7 procent. Het is toch niet zo dat het in de ene centrumstad mogelijk is en in de andere niet. Kunt u die verschillen verklaren?

Minister Pascal Smet: Al of niet een sp.a-burgemeester. *(Gelach)*

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Zou het dat zijn? Dat zal ik eens moeten onderzoeken. Ik zie ook andere gemeenten als Mechelen en Brugge, die niet echt een sp.a-burgemeester hebben, maar het ook goed doen. We hebben wel een sp.a-minister die ervoor zou kunnen zorgen dat er stappen worden gezet, ook in de plaatsen waar er misschien geen sp.a-burgemeester is. Het baart mij zorgen dat een stad als Aalst, waar ook andere cijfers van de Stadsmonitor weinig rooskleurig zijn, zo ver achterop hinkt. Zo zijn er nog voorbeelden. Kunt u iets doen om die verschillen weg te werken, door de gemeenten die achterop hinken te stimuleren om er iets aan te doen?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Minister, ik wil u danken voor uw antwoord. Het is van belang dat er blijvend aandacht voor is. Ik onderschrijf toch ook dat we niet te zeer mogen focussen op kwantitatieve normen, want dat werkt niet. Onze lokale besturen weten heel goed hoe hun gemeente in elkaar zit en hoe verschillende bevolkingsgroepen kunnen samenleven. Het is geen werk van vandaag op morgen, mevrouw Meuleman. Die aandacht is de laatste tijd meer en meer gegroeid. We hebben al signalen gegeven. Het is eerder van belang dat er van hier uit positieve impulsen en positieve motivatie worden gegeven in plaats van louter kwantitatieve normen.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik voel me uitgedaagd door de opmerking van de minister over de sp.a-burgemeesters. Nee, ik wil gewoon even de bedenking maken dat het onderzoek waarop mevrouw Meuleman zich baseert, enkel over de centrumsteden gaat, als ik het goed begrijp. Minister, ik wil vragen dat u bij een stimulerend beleid voldoende breed kijkt, niet enkel naar de centrumsteden of niet-centrumsteden. Dat onderscheid is heel artificieel. Ik wil u vragen om dat niet te maken. Dan zult u sowieso bij meer CD&V-burgemeesters terechtkomen.

Minister Pascal Smet: Er zijn af en toe goede CD&V-burgemeesters.

Mevrouw Sabine Poleyn: Dat was een grapje.

Minister Pascal Smet: Op het einde van het jaar komen er nieuwe gemeentebesturen. Ik was sowieso al van plan om vanuit de Vlaamse overheid, niet een oekaze op te leggen, maar de vraag te richten om ruimte voor jongeren mee te nemen in de plannen die ze moeten opstellen. Er komt een momentum in december. We kunnen dan ook goede praktijken stimuleren. Het is aan de lokale gemeentebesturen om te zorgen dat er ook druk ontstaat, en dan kunnen wij bijvoorbeeld het Steunpunt Jeugd vragen om dat mee te bekijken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over 'Erasmus for All'

- 1024 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck: Voorzitter, minister, collega's, Youth in Action, het Europese programma voor jeugd, loopt in 2013 af. Voor vele Vlaamse jongeren en jeugdorganisaties was dit een belangrijk instrument. Het stelde vele jongeren in staat om op korte termijn nieuwe persoonlijke ervaringen op te doen en uit te wisselen. De bedoeling was onder meer om het actieve burgerschap te bevorderen en meer wederzijds begrip en het jeugdbeleid te stimuleren. Ook op langere termijn bracht dat meer inzicht en begrip op. Het beheer en de coördinatie van dit actieplan in Vlaanderen waren in handen van het Coördinatieorgaan voor Internationale Jongerenwerking (JINT).

Eind november stelde de Europese Commissie de opvolger van 'Youth in Action' voor, met als overkoepelende titel 'Erasmus for All'. Vanaf 2014 wil de Commissie alle jongerenprogramma's bundelen onder deze gezamenlijke noemer. Jeugd, onderwijs en sport zullen voortaan onder één paraplu zitten. Deze meer transparante structuur zal worden gespekt met een vooropgesteld budget van 19,2 miljard euro gespreid over zeven jaar voor de hele Europese Unie.

Ondanks de indrukwekkende cijfers wordt gevreesd dat er in het voorstel te weinig aandacht zal gaan naar het niet-formeel leren of het specifieke jeugdwerk. Er zou te veel nadruk worden gelegd op het onderwijsaspect en de uitwisseling. Het specifieke jeugdwerk dreigt

hierdoor ondergesneeuwd te raken. Zo dreigen bij het huidige budgetvoorstel aanzienlijk minder jongeren en jeugdwerkers te kunnen deelnemen aan een uitwisseling of aan stafmobiliteit. Ook sommige acties die vandaag bestaan binnen ‘Youth in Action’, dreigen te verdwijnen. Zo dreigt de Vlaamse Jeugdraad zijn steun te verliezen voor participatieve projecten. Ook over de creatie van één programmatiecomité is er veel ongerustheid bij jongeren. Ze vrezen dat binnen dit comité, verantwoordelijk voor alle sectoren, de onderwijsspecialisten zonder ervaring met de jeugdsector te veel de overhand zullen krijgen.

Uiteraard is dit slechts een voorstel van de commissie en is de procedure nog lang alvorens een definitief actieprogramma wordt goedgekeurd. Toch is er veel bezorgdheid binnen de jeugdsector. Het ‘Youth in Action’-programma kende veel succes bij onze Vlaamse jongeren en jeugdorganisaties. Velen vrezen dat het specifieke karakter van het jeugdwerk in dit voorgestelde programma teloor dreigt te gaan.

Minister, wat is uw evaluatie als minister van Jeugd in Vlaanderen van het geïntegreerde ‘Erasmus for All’-voorstel van de Europese Commissie? Vindt u dat er in het voorstel voldoende aandacht wordt geschonken aan jeugdwerk? Zal er voldoende aandacht zijn voor het jeugdwerk in een eengemaakt programmatiecomité zoals nu voorgesteld? Volgt u de kritiek van onder meer de Vlaamse Jeugdraad dat ‘Youth in Action’ dient te worden behouden als apart programma om de Europese samenwerking inzake jeugd te behouden? Plant u over dit voorstel overleg met uw bevoegde Belgische collega’s van Jeugd om zo een eenduidig standpunt in te nemen tijdens de vergaderingen van de raad?

De voorzitter: Mevrouw Werbrouck heeft het woord.

Mevrouw Ulla Werbrouck: Minister, u gaf in uw beleidsbrief Jeugd 2011-2012 aan dat u samen met de ministers van Jeugd zou inzetten op het verdedigen van een kwalitatief programma met voldoende aandacht en mogelijkheden voor het vrijwilligerswerk. De EU-staten zijn nu aan zet. Hebt u samen met de ministers van Jeugd al een eenduidig standpunt ingenomen? Welk initiatief hebt u ter zake genomen?

Daarnaast is het heel zinvol te weten hoe u staat tegenover het huidige programma. Tijdens de begrotingsbespreking gaf u aan dat de tussentijdse evaluatie de waarde van het ‘Youth in Action’-programma nogmaals in de verf zette, specifiek omwille van de leerkansen en ontwikkelingsmogelijkheden van de jongeren en de bijdrage tot burgerschapsvorming. Minister, hoe staat u tegenover het feit dat de commissie voorstelt om die acties, die specifiek zijn gericht op actief burgerschap en participatie, te laten verdwijnen?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, ik ben nieuwsgierig naar uw antwoord, want ik begrijp de bekommernis van de Jeugdraad. Alleen nog maar de titel doet vermoeden dat dit heel sterk vanuit Onderwijs is gericht. Ik stel me toch wat vragen bij de toekomst van het aspect jeugdwerk daarbinnen.

We mogen niet vergeten dat het jeugdwerk in Vlaanderen en de manier waarop dat is gestructureerd, heel uitzonderlijk zijn in de wereld. We zijn dikwijls een voorbeeld voor andere landen. Stel dat de uitwisselingen zouden wegvallen, dan zou het toch interessant zijn te overwegen hoe we op andere manieren ons interessant jeugdwerkmodel kunnen blijven tonen aan de rest van de wereld. Het kan als voorbeeld van democratiserend project dienen.

Mevrouw Godderis spreekt over de Belgische ministers van Jeugd, maar ik veronderstel dat ze de Duitstalige en Franstalige ministers bedoelt.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: ‘Youth in Action’, het Europese programma Jeugd, is een goed programma. Vlaanderen heeft dit altijd loyaal en overtuigd uitgevoerd. Uit de resultaten van de halfwegevaluatie, opgemaakt door de Europese Commissie, stellen we vast dat de

jongerenuitwisselingen het actief burgerschap bevorderen en meer wederzijds begrip op het gebied van jeugdbeleid stimuleren.

Het 'Erasmus for All'-programma kan worden gezien als de opvolger van zowel het programma Een leven lang leren, Jeugd in Actie, alsook van de internationale onderwijsprogramma's Erasmus Mundus en Tempus. 'Erasmus voor iedereen' – dat is het Nederlands voor 'Erasmus for All' – heeft een ingrijpend andere architectuur dan de programma's van de vorige generatie. De basis voor de indeling in grote acties is niet meer, zoals voorheen, het onderwijs- of opleidingsniveau, doelgroep of sector, maar wel het type van de actie. De acties worden voortaan opgedeeld in drie categorieën: individuele leermobiliteit, samenwerking voor innovatie en goede praktijken en steun aan hervormingen in het beleid. De Europese Commissie stelt een budget van 19 miljard euro voor. Dit betekent een stijging van bijna 70 procent in vergelijking met het budget van de programma's van de vorige generatie. Het effect voor het jeugdluik is op dit moment nog niet duidelijk omdat het afhangt van de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader die ook lopen.

Over het voorstel wordt in het eerste semester van 2012 onderhandeld in de raad. Het Deens voorzitterschap ambieert om tot een gedeeltelijke algemene benadering – dat is een algemene benadering met uitzondering van de budgetclausules – te komen tegen de Raadszitting Onderwijs, Jeugd, Cultuur en Sport van 10 en 11 mei 2012. U weet dat ik daar op dit moment niet meer in zit, het is de Franse Gemeenschap die nu België vertegenwoordigt. Vanaf volgend jaar ben ik het opnieuw.

Nadien beginnen de onderhandelingen met het Europees Parlement. Ik begrijp de bezorgdheid van de vraagstellers, maar ook van de Jeugdraad, dat er aandacht moet blijven gaan naar niet-formeel leren of specifiek jeugdwerk. Uit de toelichtingen zou men kunnen afleiden dat het onderwijsaspect arbeidsmarktgerichtheid nogal wordt geprioritiseerd.

Het is op dit moment voorbarig, maar we moeten kijken hoe dat in de praktijk zal worden uitgevoerd en welke aandacht er concreet nog aan jeugd en jeugdwerk kan worden besteed. Het standpunt van de drie ministers bevoegd voor Jeugd van België komt erop neer dat we altijd de samenwerking inzake Jeugd wensen te behouden.

De brief van april 2011 die ik – toen ik nog woordvoerder was voor Jeugdzaken in België – namens de collega's Huytebroeck en Weykmans heb gestuurd aan Commissievoorzitter Barroso en Europees commissaris Vassiliou verwoordde zeer duidelijk een pleidooi voor een autonoom programma Jeugd. In november 2011 werd dit standpunt door België nogmaals bevestigd. België werkt in samenwerking met een aantal andere lidstaten aan een alternatief voorstel om eventueel een apart hoofdstuk voor jeugd onder te brengen in het geïntegreerd programma. Als dat niet lukt, moeten we uitzoeken of er niet op een andere manier garanties kunnen worden geboden.

Samenvattend, er is voortdurend overleg geweest. We hebben een sterk Belgisch standpunt en we zullen zien hoe de vergadering van de raad van 10 en 11 mei zal verlopen. De afstemming zal gebeuren zoals het altijd gebeurt.

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck: We zullen het vervolg van de onderhandelingen in de Europese instellingen afwachten. We moeten er vanuit Vlaanderen over waken dat onze waardevolle jeugdwerkinitiatieven niet teloorgaan door de hervormingen.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: We zouden er op het Vlaamse niveau moeten kunnen voor zorgen dat de vzw EPOS of de eventueel nieuwe structuur die het programma op nationaal vlak moet opvolgen, voldoende aandacht voor het aspect jeugd heeft. Minister, is het actieplan Mobiliteit voor Jongeren, dat u vanuit Onderwijs een hele tijd geleden hebt aangekondigd, breder dan het aspect onderwijs, of zit het aspect jeugd daar ook in?

Minister Pascal Smet: Neen.

Mevrouw Sabine Poleyn: Het zou een optie kunnen zijn om dat uit te breiden.

Minister Pascal Smet: Dat zou ons vertragen en dat willen we niet.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het onderzoek naar integrale toegankelijkheid van jeugdinfrastructuur - 1042 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck: Vzw Enter, het Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid, voerde vorig jaar in opdracht van de afdeling Jeugd een onderzoek uit naar de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur binnen de jeugdsector. De doelstelling was na te gaan wat integrale toegankelijkheid binnen de jeugdsector inhoudt en voorbeelden te verzamelen van toegankelijk bouwen en verbouwen. Ten slotte wilde men aan de hand van het onderzoek criteria oplijsten die kunnen worden aangewend door de overheid om subsidies toe te kennen aan toegankelijke infrastructuur.

Het onderzoek bracht toch wel enkele opvallende bevindingen aan het licht. Zo bleek uit de bevraging dat toegankelijkheid veelal werd verengd tot het louter fysieke, iets exclusief voor rolstoelgebruikers of andere mensen met een lichamelijke beperking, terwijl het begrip toegankelijkheid ook op andere doelgroepen van toepassing is en vele andere voordelen, zoals veiligheid en comfort, inhoudt. Toegankelijkheid is meer dan de inpassing van liften of hellingen in een gebouw. Het gaat ook over goede communicatie, logische signalisatie, voldoende gebruikruimte enzovoort. De aanwezigheid van deze elementen in de jeugdlokalen zijn ook belangrijke voorwaarden om iedereen gelijke kansen en keuzemogelijkheden te geven.

Verder vinden vele jeugdclubs en organisaties ook dat hun lokalen goed tot zeer goed toegankelijk zijn. Toch blijkt uit de plaatsbezoeken dat dit vaak niet voldoet aan de definitie van effectieve toegankelijkheid. Ook het financiële plaatje voor bouwen en verbouwen blijft voor de meeste jeugdverenigingen een knelpunt. Het onderzoek resulteert uiteindelijk in het opsommen van enkele beleidssuggesties voor financiële en inhoudelijke ondersteuning bij het toegankelijk maken van lokalen.

Minister, in deze legislatuur is toegankelijkheid van infrastructuur een belangrijk thema voor de Vlaamse Regering. Ze geldt als één van de speerpunten in de goedgekeurde doelstellingen 2010-2014. Ook in uw laatste beleidsbrief geeft u in OD 7.1 aan op basis van dit onderzoek na te denken en aandacht te schenken aan de toegankelijkheid van jeugdlokalen en jeugthuizen. U concentreert zich hierin voornamelijk op de voornoemde inhoudelijke ondersteuning. Zo wordt een website aangekondigd met daarop eenvoudige, bruikbare tips voor het creëren van toegankelijke infrastructuur in combinatie met goede praktijkvoorbeelden.

Minister, hoe evalueert u de resultaten en aanbevelingen van het gevoerde onderzoek naar de integrale toegankelijkheid van jeugdinfrastructuur door vzw Enter? De beleidsbrief Jeugd 2011-2012 belooft werk te maken van een inhoudelijke ondersteuning door de creatie van een gebruiksvriendelijke website met praktijkvoorbeelden. Hoe zal dit er concreet uitzien? Wie neemt hierin het initiatief? Hoe worden de jeugdverenigingen op de hoogte gesteld van deze website? Op welke termijn kunnen we die website verwachten? Is een website met informatie volgens u voldoende als sensibiliserings- en vormingsinstrument? Gaat u acties ondernemen voor de financiële ondersteuning van toegankelijkheid voor jeugdinfrastructuur? Zo ja, zult u

die koppelen aan toegankelijkheidscriteria of -advies? Welke rol kan de databank Toegankelijk Vlaanderen als beleidsinstrument spelen voor de toegankelijkheid van bestaande en toekomstige jeugdinfrastructuur?

De voorzitter: Mevrouw Werbrouck heeft het woord.

Mevrouw Ulla Werbrouck: Minister, vzw Enter heeft met haar onderzoeksrapport een heel interessant werkstuk afgeleverd. Hoe bekijkt u de resultaten en aanbevelingen van dit onderzoek? Welke bekommernissen hebt u daarbij? Moet de overheid meer inspanningen leveren om de toegankelijkheid van jeugdinfrastructuur te verbeteren? Is er vanuit de overheid, naast het opzetten van inhoudelijke ondersteuning, bijkomende ondersteuning nodig, zoals een financiële knowhow en sensibilisering? Bent u van plan initiatieven in die richting te nemen?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: De opdracht aan de vzw Enter bestond uit drie onderdelen: het bepalen van integrale toegankelijkheid voor jeugdhuizen, jeugdbewegingslokalen en lokalen van werkingen voor maatschappelijk kwetsbare jongeren en dit vertalen in praktische richtlijnen en tips, het identificeren van goede voorbeelden en het bepalen van een set van criteria voor mogelijke toekomstige subsidielijnen.

Mevrouw Godderis, u hebt duidelijk de moeite genomen om het hele rapport van de vzw Enter door te nemen en dat juich ik toe, want het eindrapport is volgens mij een zeer degelijk en bruikbaar eindproduct, met een logische structuur. Het geeft een duidelijk beeld van de stand van zaken van de toegankelijkheid van jeugdlokalen en -huizen. Belangrijk is ook hoe de sector zelf toegankelijkheid ervaart. Zoals u aangeeft, is dit enger dan de algemene definitie die er normaal wordt gehanteerd.

Een andere belangrijke conclusie van dit rapport is dat veel groepen en uitbaters op zoek zijn naar nuttige informatie en good practices. Soms kunnen op een bijzonder simpele en goedkope manier wijzigingen worden aangebracht aan een lokaal opdat het meer toegankelijk wordt. Deze nuttige tips en good practices worden nu gebundeld in een website rond de toegankelijkheid van jeugdhuizen en -lokalen. De afdeling Jeugd heeft eind vorig jaar een contract afgesloten met Enter om deze website te maken en te onderhouden.

De keuze voor Enter was evident omdat ze het hele onderzoek deden, en het best geplaatst waren om de bevindingen en de good practices te verwoorden in een heldere en duidelijke website. Daarvoor krijgen ze afgerond 29.000 euro.

Enter legt op dit ogenblik de laatste hand aan de redactie van deze website. Daarna zal al deze informatie in een heldere en duidelijke website worden gegoten. Dat zou normaal klaar moeten zijn rond de maand mei. We zullen zien of men het haalt. De website zal pas online gaan wanneer hij echt af is.

Ik ben ervan overtuigd dat deze website een heel nuttig instrument zal zijn voor alle jeugdverenigingen en jeugdhuizen, omdat er steeds een duidelijk onderscheid kan worden gemaakt tussen wat men zelf kan doen met beperkte financiële middelen, en de zaken die financiële of andere ondersteuning vragen. Deze website zal worden beheerd en onderhouden door de vzw Enter in samenspraak met de afdeling Jeugd. De website zal voldoende worden bekendgemaakt, door middel van een kleine promotie en linken op alle sites van de jeugdsector, de site van de afdeling Jeugd en van de koepels. Er zal ook een link zijn op de website jeugdlokalen van het Steunpunt Jeugd.

Wat betreft de vraag naar financiële ondersteuning van projecten die de toegankelijkheid voor jeugdinfrastructuur verhogen, wil ik erop wijzen dat wij jaarlijks meer dan 20 miljoen euro ter beschikking stellen van het lokaal jeugdwerk. De gemeentebesturen beslissen over de aanwending van deze middelen. De website heeft dan ook vooral een sensibiliserende functie.

Het is evenwel niet vanzelfsprekend dat de Vlaamse overheid naast de subsidiestroom via de gemeentebesturen ook nog eens rechtstreeks lokale initiatieven zou ondersteunen. We hebben daar eerder al over gediscussieerd en gezegd dat dat veeleer een lokale opdracht is, zeker in de huidige context van budgettaire beperkingen.

De databank Toegankelijk Vlaanderen speelt bij dit alles een rol. Er zijn al een aantal jeugdhuizen en jeugdlokalen terug te vinden op die databank. Het is de bedoeling om de beschikbare en betrouwbare informatie over deze accommodatie verder te publiceren op deze website en op te nemen in de databank Toegankelijk Vlaanderen. De databank biedt niet alleen aan de gebruiker en eigenaar nuttige informatie, maar levert ook aan het beleid indicatoren die toelaten een zicht te krijgen op de mate van toegankelijkheid van de sector.

U merkt dat de combinatie minister van Jeugd en minister van Gelijke Kansen leidt tot concrete acties en resultaten.

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck: Minister, uit uw antwoord begrijp ik dat u het rapport als een nuttig instrument beschouwt en de nodige inspanningen zult leveren om de jeugdverenigingen bij te staan in het meer toegankelijk maken van hun infrastructuur.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Johan Verstreken tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over televisieprogramma's in audiodescriptie - 841 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

De heer Bart Tommelein: Voorzitter, ik wil nog eens mijn ongenoegen uiten over de manier waarop sommige vragen om uitleg worden geweigerd. U bent plaatsvervangend voorzitter, eigenlijk heb ik het over de heer De Coene. De voorzitter heeft volgens het Reglement het recht om vragen te weigeren, maar hij kan handelen volgens de geest of volgens de letter. In elk geval beslist een commissievoorzitter – of het Bureau – eenzijdig welke vragen interessant genoeg zijn.

Ik vind dat dat niet kan. Parlementsleden hebben het recht om zelf te beslissen waarover ze vragen stellen. Als we ons daarbij belachelijk maken is dat voor onze rekening. Als ik een vraag om uitleg indien omdat ik kennis heb van nieuwe feiten, heb ik daar alle recht toe. In dit parlement – in de andere parlementen in dit land gebeurt dat niet – beslist de voorzitter om sommige vragen af te blokken. Dat is voor mij 'not done'. Dat is een democratisch deficit. Dat komt hier telkens terug.

Ik ging een vraag stellen over het gebouw van de openbare omroep. Ik had nieuwe gegevens. Als de minister niet wil antwoorden op zo'n vraag, dan kan ze mij dat hier vertellen. De beslissingen van de voorzitter vind ik niet kunnen. Dit is trouwens maar een voorbeeld. Ik had dat liever aan de voorzitter zelf gezegd.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: We zijn vrijdag bij de VRT geweest. Men heeft ons daar gezegd dat het debat over de huisvesting prematuur is. Het is niet aan de VRT om dat uit te maken. Ik heb een mail gestuurd naar de voorzitter van deze commissie om ons de documenten en onderzoeken over de nieuwe huisvesting of renovatie te bezorgen, om daar een goed debat over te kunnen voeren. Hij heeft geantwoord dat dat prematuur was. Nee zeg, wij zullen wel oordelen of het prematuur is. Mij gaat u niet wijsmaken dat de studies niet voorhanden zijn.

Ik las dat de raad van bestuur van de VRT oordeelt dat een renovatie niet tot de mogelijkheden behoort. Wij kunnen daar op basis van de studies ook een oordeel over vellen. Ik wil niet dat het debat over de huisvesting van de VRT naar de Griekse kalender wordt verwezen.

De voorzitter: Ik verkeer in dezelfde positie als u. Ik kreeg een mail van onze voorzitter. Het is zijn formele standpunt over de vraag om uitleg van de heer Wienen: “Collega, uit het gesprek tijdens ons werkbezoek vrijdag aan de VRT hebben we kunnen opmaken dat het dossier nog prematuur is. Ik heb met de minister alleszins de afspraak gemaakt om een gedachtewisseling te organiseren eens de nodige elementen voorhanden zijn. Ik zou alleszins de procedure willen respecteren zoals ze ook beschreven staat in de beheersovereenkomst. Rechtstreeks tussenkomen hiervoor bij de VRT lijkt me dan minder op zijn plaats.”

Ik stel voor om deze discussie opnieuw op te nemen in aanwezigheid van onze voorzitter. Volgens ons reglement kan de indiener van afgewezen vragen beroep aan tekenen tijdens de regeling der werkzaamheden. De commissie kan dan beslissen om de vragen vooralsnog ontvankelijk te verklaren. Kunnen we dat in de volgende vergadering bespreken?

De heer Wim Wienen: Ik kan me daarin vinden.

Maar we kunnen niet oordelen of het prematuur is of niet. Blijkbaar zijn er verschillende studies gemaakt. Er is aangekondigd dat de raad van bestuur op basis van bepaalde studies geoordeeld heeft om niet voor renovatie te gaan. Maar wij weten van niets. We moeten de minister of de VRT op hun woord geloven. Voorzitter, voor een kritisch oppositielid is dat moeilijk te aanvaarden. Ik stel voor dat wij inzage krijgen in de studies.

De heer Bart Tommelein: Ik wou formeel bezwaar uiten tegen het systeem van dit parlement. Een voorzitter kan niet eenzijdig beslissen over een vraag of een debat. Onze voorzitter heeft dat in het verleden al te vaak en zonder argumentatie gedaan. Ik zal dit opnieuw aankaarten als hij er weer is.

De voorzitter: Dan gaan we over tot de vragen aan minister Lieten.

De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Voorzitter, minister, dames en heren, in de vorige legislatuur stelde ik de bevoegde minister reeds een vraag over de toegankelijkheid van televisieprogramma's door middel van audiodescriptie en auditieve ondertiteling. Daar waar toen financiële en technische obstakels de ontwikkeling van audiodescriptie tegenhielden, werden de laatste jaren stappen gezet om audiodescriptie voor blinden en slechtzienden mogelijk te maken.

Enkele weken geleden deelde de openbare omroep tot mijn tevredenheid mee dat het laatste seizoen van Witse met audiodescriptie werd uitgezonden, een primeur in Vlaanderen. Ik veronderstel dat u dat ook al hebt gezien. Vorige vrijdag hebben we dat tijdens ons werkbezoek kunnen vaststellen.

Wil de kijker de afleveringen van Witse per audiodescriptie volgen, dan zijn er twee mogelijkheden. Een, de open audiodescriptie: elke aflevering van Witse wordt de zaterdagvoormiddag uitgezonden. Iedereen krijgt dan standaard de audiodescriptie te horen. Twee, de optionele audiodescriptie: op zondag kan de digitale kijker tijdens de uitzending kiezen voor audiodescriptie. Het blijkt echter niet evident voor slechtzienden om te opteren voor optionele audiodescriptie en de decoder op een juiste manier in te stellen. Er zijn nog wat kinderziektes die misschien verholpen kunnen worden. De mensen die luisteren, moeten nog altijd naar de digibox of ze moeten het kunnen instellen.

Minister, hoe evalueert de VRT de eerste afleveringen met audiodescriptie? Wat is de kostprijs voor audiodescriptie per aflevering en/of per reeks? Ziet u een mogelijkheid om de afleveringen met audiodescriptie simultaan uit te zenden op Eén+? Indien niet, waarom niet? Zijn er reeds plannen de audiodescriptie uit te breiden naar andere programma's?

Vorige vrijdag hebben we die ploeg aan het werk gezien. Hoedje af, zou ik zeggen. Er wordt schitterend werk geleverd. Die mensen werken zeer geconcentreerd. Ik ben blij dat ze rekening houden met de wensen van de parlementsleden die daarover in het verleden vragen hebben gesteld. Het staat ook in de beheerovereenkomst. Dit zal wel wat kosten. Er zijn stappen voorwaarts gezet.

We hebben een aantal mogelijkheden gezien, er komen onder andere nieuwe initiatieven rond gebarentaal op tv zoals bij de RTBF. Wat zijn de verschillende mogelijkheden, nieuwe technieken en toekomstplannen inzake ondertiteling voor personen met gehoorproblemen en doven? Wat zijn de plannen voor slechtzienden en blinden? Is alles financieel haalbaar? Worden er extra middelen gevraagd? Of past dat binnen de dotatie?

We hebben een demonstratie gekregen van een aantal nieuwe zaken. Hebt u zicht op de timing daarvan? Wanneer zullen ze worden geactiveerd?

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

De heer Bart Tommelein: De audiodescriptie lijkt me een interessante zaak die ...

De voorzitter: Het spijt me, mijnheer Tommelein, dit is een samengevoegde vraag en mevrouw Stevens is de tweede indiener.

Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Oh, zijn deze vragen gekoppeld? Ik wou me eigenlijk gewoon aansluiten bij de heer Verstreken. Ik wil mijn vraag liever apart behandelen, als dat mogelijk is.

De heer Johan Verstreken: De vraag met nummer 947 van mevrouw Stevens vertrekt vanuit een andere invalshoek, maar voor mij maakt het niet uit.

De voorzitter: Dan keren we terug naar de heer Tommelein.

De heer Bart Tommelein: Het lijkt me interessant om de audiodescriptie van Witse op de pluskanalen te brengen, vooral voor die paar afleveringen nu het nog kan. Voor mij is belangrijk dat de openbare omroep samen met de distributeurs naar een zeer toegankelijke manier van audiodescriptie gaat, met andere woorden: ontwikkelt. Zoals de heer Verstreken al zei, het is soms vrij omslachtig. Het is goed, maar het moet toegankelijker worden.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Voorzitter, minister, dames en heren, ik ben zeer blij dat Witse nu ook kan worden gevolgd door slechtzienden en blinden via audiodescriptie. Ik kan zelf jammer genoeg niet controleren of dat werkt of niet. Ik kan het alleen maar zien. Ik weet niet wat het audiogedeelte geeft.

In artikel 151 van het decreet op Radio- en Televisieomroepen staan de wettelijke verplichtingen van de overheid. Er staat dat de Vlaamse Regering onder andere audiobeschrijving, een tijdspad en quota zal instellen. Dat is één concrete vertaling van de wettelijke verplichtingen door de VRT. Komen er nog programma's met audiodescriptie? Wordt er nu vooral gekeken naar de commerciële omroep?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Witse is het eerste audiodescriptieproject van de VRT dat begin dit jaar van start is gegaan. De VRT zal dit project evalueren na het uitzenden van de reeks. Bij de VRT kwamen verschillende positieve reacties binnen van mediagebruikers die tevreden waren over het VRT-initiatief.

Wat is audiodescriptie? Met de hulp van een verteller herschept audiodescriptie een audiovisueel verhaal tot een even interessant en aangrijpend auditief verhaal, dit ten behoeve van blinde en slechtziende gebruikers. Elke aflevering van Witse wordt met

audiobeschrijving uitgezonden op Eén, op zaterdag om 11 uur, de week na de oorspronkelijke uitzending. De digitale kijker kan op zondag ook kiezen: ofwel bekijkt hij de aflevering met de oorspronkelijke dialogen, ofwel activeert hij de audiobeschrijving. Hoe dat specifiek gebeurt, hangt af van de distributeur. De VRT zendt voor deze uitzendingen twee bijkomende audiosporen mee, met de audiodescriptie. Om die audiosporen te kunnen horen, moet in het menu van de settopbox de taal worden gewijzigd. Daarnaast kan de digitale kijker de uitzending met audiobeschrijving ook opvragen via Net Gemist en Ooit Gemist. De technologie wordt ook ondersteund als een programma wordt opgenomen of via een 'timeshift' wordt bekeken.

Het aanbieden van audiodescriptie is een opdracht van de beheersovereenkomst 2012-2016, waarin ook de nodige middelen zitten voor de engagementen met betrekking tot het toegankelijker maken van het VRT-aanbod. In de nieuwe beheersovereenkomst 2012-2016 worden de elementen opgesomd waarover gerapporteerd moet worden met betrekking tot de financiering van de openbare omroepopdracht en de kosten. Dat is operationele doelstelling 41.2 van de beheersovereenkomst 2012-2016. De VRT zal over die elementen toelichting geven in haar jaarverslagen. Operationele cijfers, zoals de kostprijs voor audiodescriptie per aflevering en/of per reeks kan de VRT niet bekendmaken. Dat wordt in de beheersovereenkomst ook niet gevraagd. Audiodescriptie toevoegen aan een programma betekent natuurlijk extra kosten ten opzichte van de gewone uitzending. Het maken van audiodescriptie is immers heel arbeidsintensief: het script moet erop aangepast zijn, het vergt een specifieke vorm van schrijven, de vertelstem moet worden opgenomen – wat om extra studiofaciliteiten vraagt –, enzovoort.

Door de komst van het derde tv-kanaal zullen de pluskanalen van de VRT in het voorjaar stopgezet worden. Om die reden was het uitzenden van de afleveringen met audiodescriptie via Eén+ geen relevante optie meer. De digitale kijkers kunnen, door hun instellingen aan te passen, extra audiosporen horen. Daardoor kunnen ze simultaan de uitzendingen met audiodescriptie volgen.

In de beheersovereenkomst 2012-2016, operationele doelstelling 4.3, is afgesproken dat de VRT één kwaliteitsfictiereeks per jaar uitzendt met audiodescriptie. Deze reeks van Witse is de eerste reeks die met audiodescriptie werd uitgezonden. Als er buitenlandse programma's, zoals Nederlandstalige films en series, ter beschikking zijn met audiodescriptie, dan zal de VRT bekijken of ze dat ook kan aanbieden.

De programma's met Vlaamse Gebarentaal (VGT) zullen op verschillende manieren worden aangeboden. Het journaal van 19 uur wordt live gestreamd op deredactie.be. Karrewiet wordt dagelijks aangeboden op ketnet.be. Het journaal van 19 uur en Karrewiet zijn opnieuw te bekijken via deredactie.be, ketnet.be en karrewiet.be, en ook via het gratis digitaal video-on-demandaanbod van Telenet en van Belgacom tv. Het weekoverzicht van Karrewiet zal in de programmering van Ketnet worden opgenomen. Alle uitzendingen zullen een T888-ondertiteling (teletekst pagina 888) krijgen, zo kunnen kijkers met VGT als moedertaal ook hun kennis van het Nederlands verhogen.

Momenteel worden de selecties voor de tolken afgerond. Daarna start de opleiding. Er is mij nog geen precieze timing bekend voor de operationele opstart. Er is wel de intentie om nog voor de zomer te starten met een eerste deel van het VGT-aanbod. Vanaf september 2012 zal De Zevende Dag ook met T888 worden uitgezonden. Dat past binnen het stappenplan om zo snel mogelijk 100 procent van alle nieuws- en duidingsprogramma's met T888 aan te bieden.

Extra inspanningen in 2012 gaan naar eenmalige evenementen, zoals de Olympische Spelen, het EK Voetbal, het EK Zwemmen en de gemeenteraadsverkiezingen. Dat is nog wat additionele informatie die ik heb gekregen.

De heer Johan Verstreken: Dank u wel, minister, voor de bijkomende uitleg. De gebarentaal zal dus ook worden gebruikt voor de journaals en Karrewiet, maar de exacte datum staat nog niet vast?

Minister Ingrid Lieten: Inderdaad. Men is met de voorbereidingen bezig.

De heer Johan Verstreken: Dat is goed nieuws voor de doelgroep.

De heer Bart Caron: Ik heb er in deze commissie mee voor gepleit om daarvan een stevig streefdoel te maken. Alles kan beter, maar de inspanningen die we gezien hebben bij het werkbezoek, en de wijze waarop die gebeuren, verdienen alom waardering. De openbare omroep heeft een voorbeeldfunctie en vult die ook mooi in. Wat dat betreft, kunnen we enkel tevreden zijn en hopen dat het in die zin verder gaat.

Minister Ingrid Lieten: Mijnheer Tommelein, er zijn inderdaad moeilijkheden met de hanteerbare interface voor audiodescriptie voor blinden. Dat probleem is bekend en is gesignaleerd aan de distributeurs, met de vraag om daaraan te werken. Op dit moment wordt er ook gewerkt aan een tijdsplan en quota voor de toegankelijkheidsmaatregelen, zoals we bedoeld hebben in artikel 151 van het Mediadecreet.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Ik wil me volmondig aansluiten bij uw woorden, mijnheer Caron, met betrekking tot de inspanningen van de VRT voor audiodescriptie en de Vlaamse gebarentaal. Het is heel spannend: we kijken nieuwsgierig uit naar de dag dat we zowel het nieuws als Karrewiet in gebarentaal kunnen volgen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de subsidie voor ondertiteling van nieuws van private landelijke zenders - 947 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Minister, artikel 151 van het decreet van 27 maart 2009 betreffende de radio-omroep en de televisie legt de private televisieomroeporganisaties een reeks verplichtingen op om de toegang tot televisiediensten voor personen met een visuele of auditieve handicap te waarborgen. De commerciële zender vtm biedt al sinds 2007 ondertiteling aan bij haar voornaamste journaal, namelijk dat van 19 uur. Hiervoor ontving de Vlaamse Media Maatschappij (VMMa) elk jaar een subsidie van de Vlaamse Regering. Ook in 2011 ontving de VMMa die subsidie, namelijk 359.874,76 euro. Dat bedrag omvatte de directe kosten en 10 procent overheadkosten.

In de begroting van 2011 stond op deze basisallocatie een bedrag ingeschreven van 474.000 euro. Het is positief dat de Vlaamse Regering opnieuw een inspanning deed om de toegankelijkheid te bevorderen van andere nieuwsprogramma's dan het Journaal op de VRT. Misschien getuigt de lagere effectieve kost van meer efficiëntie, wat in tijden van zuinigheid zeker aan te raden is. Minister, het gereserveerde bedrag voor de toegankelijkheid van de regionale en private omroepen werd in 2011 niet volledig benut door de subsidie aan de VMMa. Werdt dit bedrag nog voor andere initiatieven voor ondertiteling gereserveerd? Zo ja, welke waren dat dan? Zo neen, wat gebeurde er met dat bedrag? Het gaat toch om een restbedrag van 114.250 euro. Daar kun je al eens iets mee doen.

Hoe verklaart u de dalende subsidiekost? Gaat het om een efficiëntere werking? Waren er de voorbije jaren ook overschotten op die allocatie? Wat werd hiermee dan gedaan?

Naar verluidt was de VMMA vragende partij voor subsidiering voor ondertiteling van het sportmagazine Stadion. Kunt u dat bevestigen? Klopt het ook dat u daar niet wou op ingaan en zo ja, waarom niet? Hoe staat u daartegenover, rekening houdend met de overgebleven middelen? Gaat u voor de situatie in 2012 uit van een constant beleid? Zo ja, zult u bij een eventueel overschot de nodige initiatieven nemen om deze middelen aan te wenden voor andere projecten voor de toegankelijkheid van de media?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: In de begroting stond inderdaad op het programma met als nummer HBO HH035 3200 een bedrag van 474.000 euro ingeschreven ter bevordering van de toegankelijkheid in de media. De VMMA diende een subsidieaanvraag in voor een bedrag van 359.874 euro. Dat bedrag zou integraal worden aangewend voor loonkosten, aangezien de VMMA geen investeringskosten meer plande in 2011.

Ook SBS Belgium diende een goed onderbouwde subsidieaanvraag in, voor een bedrag van 146.102 euro. Deze aanvraag werd echter in november 2011 – voor ons onverwacht – ingetrokken, aangezien het programma waar de aanvraag betrekking op had, Vlaanderen Vandaag, vanaf januari 2012 niet meer wordt uitgezonden.

De vrijgekomen middelen werden via een kredietherschikking overgeheveld naar programma HH031 en ingezet voor aanvullende ondersteuning van de projecten ter bevordering van de diversiteit in de media. Diversiteit werd bij de oproep zeer breed gedefinieerd. Er werd expliciet aangegeven dat diversiteit ook aandacht betekent voor bijvoorbeeld personen met een handicap. Dat is toch wel goed begrepen.

Een van de ingediende en gehonoreerde diversiteitsprojecten is specifiek gericht op doven en slechthorenden. Het project heet Visual Box en wil in samenwerking met de Federatie van Vlaamse DovenOrganisaties (FEVLADO) gemeenschapsmedia maken voor de Vlaamse gebarentaalgemeenschap. Binnen het project zal ook opleiding worden georganiseerd voor potentiële dove film- en mediamakers. Het product van deze opleiding is een actualiteitsprogramma van drie afleveringen, gepresenteerd in de Vlaamse Gebarentaal, dat in 2012 te zien zal zijn. De afleveringen zullen ook beschikbaar zijn op de website van Visual Box en ze worden ondertiteld in het Nederlands.

Ik geef u graag een overzicht van de subsidies die sinds 2007 aan de VMMA werden toegekend. Het Nieuws van vtm kreeg in 2007 voor het eerst steun van de Vlaamse overheid voor de realisatie van de live-ondertiteling. Het nodige budget daalde jaar na jaar, wat te maken heeft met het afschrijvingsritme van de investeringskosten en een overgang naar een groter aandeel van personeels- en werkingskosten.

In 2007 was op de begroting een bedrag van 500.000 euro beschikbaar, voor de helft afkomstig van inkomsten uit loterijgelden. De VMMA diende een begroting in ten bedrage van 621.399 euro. Hiervan werd 312.223 euro gereserveerd voor investeringen voor apparatuur. Het bedrag van 500.000 euro werd integraal toegekend aan de VMMA.

Ook in 2008 werd een bedrag van 500.000 euro ingeschreven dat integraal aan de VMMA werd toegekend. De VMMA had een totaalbedrag van 594.011 euro begroot, waarvan 106.750 euro voor investeringen.

In 2009 werden de beschikbare middelen in de begroting teruggebracht tot 462.000 euro. De VMMA plande een budget van 551.331 euro voor de ondertiteling van Het Nieuws en de uitbreiding van het aanbod naar het iWatch-platform. De investeringen bedroegen nog 64.050 euro.

In 2010 werd in de begroting een bedrag van 487.000 euro ingeschreven. De VMMA diende een aanvraag in voor 361.909 euro, wat ervoor zorgde dat een deel van het beschikbare budget niet werd aangewend.

In 2011 had de aanvraag van de VMMA uitsluitend betrekking op de personeelskosten. Het gevraagde bedrag kon integraal worden toegekend, zoals ik al heb vermeld.

Het belang van ondertiteling wordt niet alleen door mij onderstreept, maar staat ook in het Mediadecreet. Artikel 151 van het Mediadecreet stelt dat alle private televisie-omroeporganisaties vanaf een bepaalde dag moeten zorgen voor volledige ondertiteling van het hoofdjournaal. Dat artikel volgt uit amendement 84, ingediend op 18 maart 2009, onder andere door u, mevrouw Stevens, en door de heer Bart Caron, door mevrouw Margriet Hermans en de heren Carl Decaluwe en Kurt De Loor. Dat gebeurde bij de bespreking van het Mediadecreet in het voorjaar van 2009.

De ondertiteling van het journaal is dus van primordiaal belang, daarover zijn we het allemaal eens. Iets anders zijn ondertitelingen voor andere programma's, waar nog geen nakende decretale verplichting op rust, zoals sportverslaggeving, wat soms wordt gesuggereerd. Het klopt inderdaad dat de VMMA een voorstel heeft geformuleerd om ook Stadion te ondertitelen. De kosten daarvoor bedragen 2700 euro per week: 900 euro per aflevering en 3 afleveringen per week. Op jaarbasis houdt dat dus een grote kost in. Aangezien ook SBS een goed onderbouwde aanvraag had ingediend, was het vorig najaar de bedoeling om beide omroeporganisaties steun toe te kunnen kennen voor de ondertiteling van het nieuws. Onverwacht trok SBS op het laatste moment het aanvraagdossier in. De middelen werden herschikt, zodat ze konden worden ingezet voor een open oproep voor projecten ter bevordering van diversiteit.

Momenteel werk ik aan een meerjarenplanning voor de toegankelijkheid van televisieprogramma's, zoals bepaald in artikel 151 van het Mediadecreet. De beschikbare middelen voor 2012 zijn op dit moment gelijk aan die van het begrotingsjaar 2011. Voor 2012 is het uiteraard de bedoeling om toegankelijkheidsinitiatieven zo veel mogelijk te stimuleren. Het al dan niet volledig aanwenden van deze beschikbare budgetten zal afhangen van de steunaanvragen vanuit de sector.

Daarnaast geef ik nog mee dat vanuit het departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) samen met de VRT een project is ingediend en goedgekeurd bij het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) in het kader van innovatief aanbesteden. Het project luistert naar de naam Spraak- en Taaltechnologisch Ondertitelen in het Nederlands (STON). Nieuwe ondertitelingsmethoden zullen worden onderzocht, die in de toekomst mogelijk een efficiëntiewinst en meerwaarde kunnen opleveren voor de hele sector. Ik heb mijn administratie gevraagd dit project op te volgen. Wij kunnen aan jullie verslag uitbrengen wanneer er projectresultaten beschikbaar zijn.

Mevrouw Helga Stevens: Dank u wel voor de uitgebreide informatie. Ik begrijp dat SBS het programma Vlaanderen Vandaag heeft afgevoerd. Ik ken de reden niet. Ik ben blij dat het budget onder andere naar Visual Box kan gaan. Ik vind het een veelbelovend project.

Ik ben ook blij dat u werkt aan een meerjarenplanning om artikel 151 verder toe te passen. Ik kijk er met heel veel interesse naar uit. Ik hoop dat het in de commissie zal worden voorgelegd.

Ik weet niet hoe het contract voor de uitbetaling van de subsidie op het einde van het project wordt geregeld met de VMMA. Speelt de kwaliteit van de ondertiteling een rol? Ik weet dat het moeilijk is. VTM en de VRT doen heel wat inspanningen voor de kwaliteit van de ondertiteling. Doordat nieuwsprogramma's live worden uitgezonden, valt de ondertiteling soms weg. Wordt daar ook aandacht aan besteed in het kader van de subsidiering? Als dat nu nog niet het geval is, kunnen de kwaliteitsaspecten misschien later worden meegenomen.

Minister Ingrid Lieten: Tot nu toe speelde het criterium kwaliteit geen rol, maar ik neem uw suggestie mee en zal vragen aan de administratie of ze daarover de dialoog met de VMMA kunnen voeren.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Wim Wienen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het tonen van zeer expliciete beelden in de televisiejournals van de openbare omroep - 865 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Minister, ik ben blij dat u weer onder ons bent na een afwezigheid vorige week wegens ziekte. Ik hoor aan uw stem dat u nog niet 100 procent genezen bent, daarom zal ik mijn vraag kort houden.

Mijn vraag gaat over een bezorgdheid die ik heb en die door een deel van de bevolking wordt gedeeld, als ik zie hoeveel telefoontjes en mails ik heb gekregen van mensen over vrij expliciete beelden die op het VRT-journaal werden getoond. De aanleiding voor de vraag – maar dat is enkel de aanleiding – waren de beelden en de reportage over het incident dat een VRT-ploeg heeft meegemaakt in Syrië, een ploeg onder leiding van Rudi Vranckx en een radiojournalist.

Het waren opvallende beelden omdat men tijdens een vlucht van de cameraploeg en de journalist toch is blijven draaien en men heel expliciete beelden heeft geschoten, onder meer van een gewonde man die in een gang ligt te sterven, dan wordt meegenomen en in een taxi wordt geduwd. Rechts van hem ligt een lijk, ook stevig bebloed. Ik vraag me af of het nuttig is en of het een meerwaarde heeft om dat soort expliciete beelden op de mensen los te laten. Nog schrijnender was de radioreportage die op Radio 1 werd uitgezonden, waar men de betrokken journalist hoort roepen: “Rudi, Rudi, waar ben je?” Welke nieuwswaarde heeft zoiets, stel ik me de vraag. Dat geldt ook voor het gebruik van beelden. Naar het Journaal van 19 uur kijken heel wat jongeren en zelfs kinderen. Ik vraag me af of dat wel allemaal wenselijk en nuttig is. Ik denk dat men de dramatiek van dergelijke zaken kan aantonen zonder dat men dergelijke beelden moet tonen.

Pijnlijk vond ik ook dat er in de bewuste nieuwsuitzending op tv geen waarschuwing aan de beelden is voorafgegaan. Meestal waarschuwt men de gevoelige kijkers dat er stevige beelden zitten aan te komen. Dat was niet het geval. Ik stel enkel een verharding vast van zowel het radionieuws, maar toch meer nog van het televisiejournaal – want beelden zeggen nog altijd meer dan duizend woorden. Ik vind dat geen goede zaak. Ik heb vragen bij de meerwaarde daarvan. Ik stel vast dat men misschien een concurrentiestrijd is aangegaan met andere omroepen of zelfs met YouTube om zoveel mogelijk expliciete beelden op de mensen los te laten. Ik vind dat een openbare omroep onwaardig.

Minister, wat is de reden om dergelijke zeer expliciete, pijnlijke en gruwelijke beelden los te laten op televisiekijkend Vlaanderen? Is dat een gepaste manier van verslaggeving? Persoonlijk denk ik dat men evengoed een duidelijke verslaggeving kan maken over de problematiek in Syrië en hoe erg het daar wel niet is, zonder dat men dergelijke beelden op de mensen loslaat. Ik vraag me ook af of we ons geen zorgen moeten maken over de bescherming van kinderen die om 19 uur 's avonds nog voor de televisie zitten. Ik denk dat wij, en zeker de openbare omroep, een beschermende taak hebben ten aanzien van die kinderen.

Minister, ik vermoed dat u het antwoord van de VRT zult voorlezen. Ik had graag vernomen wat de VRT vindt van het loslaten van dergelijke beelden op televisiekijkend Vlaanderen, wat de meerwaarde ervan is en of daarover klachten zijn binnengekomen bij de VRT. Hoeveel klachten zijn dat dan? Ik heb alleszins heel wat telefoontjes en mails gekregen van

mensen die dat soort verslaggeving ongepast vonden, vooral dan in het kader van de bescherming van jongeren en kinderen die op dat moment nog voor de televisie zitten.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Voorzitter, minister, collega's, het is een belangrijke aangelegenheid. Ik heb ook een aantal mails ontvangen van verontruste kijkers. Ik deel de bezorgdheid van die kijkers. Dat kinderen om 19 uur meekijken, lijkt me een terechte opmerking. Dat is een realiteit waarmee de VRT rekening moet houden.

Ik weet uit ervaring dat journalisten op redacties, zeker bij de VRT, daarmee bezig zijn en daar aandacht voor hebben. Er wordt onder collega's over gesproken bij twijfelgevallen. Er wordt ook de mening gevraagd van de op dat moment betrokken eindredacteur.

Ik moet geen les over deontologie en journalistiek geven, maar het is zo dat het beeld het verhaal moet vertellen en ondersteunen. Het beeld mag niet afleiden van het verhaal. Er is de concrete aanleiding voor de vraag van de heer Wienen, de valstrik in Syrië. Ik denk dat je de kijker in zekere zin moet confronteren met de realiteit. In die zin kunnen we spreken van een exclusief verhaal en exclusieve beelden. De journalist en de cameraploeg in kwestie hebben gewoon geregistreerd wat er zich op dat moment aan het afspelen was. Dat is de juiste context van de situatie. Ik denk dat we ons af en toe niet moeten wegsteken achter het selecteren van de beelden en het behoeden van de mensen voor zeer moeilijke en schokkende beelden.

Wel vind ik dat kijkers absoluut altijd en consequent moeten worden gewaarschuwd voor schokkende beelden. Journaals moeten ook minder prettige dingen laten zien van de werkelijkheid. Daar gaat het toch over en daarvoor kijken we toch naar journaals en andere uitzendingen. Ze moeten verslag uitbrengen van de realiteit, niet zaken verzwijgen of beelden verdraaien. Maar de kijkers moeten ook niet nodeloos blootgesteld worden aan schokkende beelden of dingen die niet bijdragen tot het verhaal.

Minister, zijn er daarover voldoende richtlijnen bij de VRT? Kan men eventueel niet overwegen om naast de waarschuwing, ook een pictogram of een beeld op het scherm te laten zien op het moment van een verhaal met schokkende beelden, zodat kijkers twee keer gewaarschuwd zijn? Zo zien ook mensen die slecht horen dat er schokkende beelden op komst zijn. Dat gebeurt ook bij films voor jongeren onder de 16 jaar.

De heer Bart Caron: Ik wil me aansluiten bij wat de collega's hebben gezegd. Ik deel diezelfde bekommernis. Maar als we rond ons kijken, van Al Jazeera tot CNN, van vtm tot VRT, zien we dit soort gruwel op alle zenders, herhaaldelijk. Toevallig was eens een Vlaamse cameraploeg in het heetst van de strijd betrokken bij een pijnlijk incident en hadden we eens eigen beelden die we niet van het buitenland moesten overnemen. Die journalist heeft dan waarschijnlijk de reflex gehad om die beelden als primeur te brengen. Die beelden zijn daarna vaak op buitenlandse zenders te zien geweest.

Toch moet hier een afweging worden gemaakt tussen journalistieke ijver en ambitie aan de ene kant en terughoudendheid in de berichtgeving aan de andere kant, zeker als er kinderen en jongeren met die beelden worden geconfronteerd. Ik zou in dit verband geen regels opstellen. Het is een kwestie van deontologie. De VRT beschikt over voldoende codes om hier zelf over na te denken. Wij zijn niet de enige leden van de Vlaamse samenleving die deze bedenking hebben gemaakt. Indien dit ertoe kan leiden dat dit ook intern in overweging wordt genomen, lijkt dit me een succes.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Voorzitter, ik wil me eigenlijk bij de voorzitter en bij de voorgaande sprekers aansluiten. Persoonlijk ben ik van mening dat het om zeer expliciete beelden gaat. We kunnen ons de vraag stellen of de VRT hier deontologisch de nodige voorzichtigheid aan de dag heeft gelegd.

Naar aanleiding van deze vraag om uitleg heb ik contact opgenomen met de VRT. De VRT heeft me niet enkel een omkaderend antwoord gegeven dat ik hier straks nog naar voren zal brengen. De VRT beseft dat ze de kijkers misschien toch wat meer had moeten waarschuwen. De beelden waren immers redelijk expliciet. De VRT heeft dit later, in het late journaal, wel gedaan. Op dat ogenblik is wat corrigerend opgetreden. In elk geval is de VRT zich bewust van de gevoeligheid en zal ze hier in de toekomst veel duidelijker de aandacht op vestigen.

Wat het regelgevend kader betreft, verwijs ik in eerste instantie naar het Mediadecreet. Artikel 29 stelt dat de programma's van de nieuwsdienst moeten beantwoorden aan de normen inzake journalistieke deontologie die in de deontologische code zijn vastgelegd en de gangbare redactionele onafhankelijkheid moeten waarborgen die in het redactiestatuut is vastgelegd.

De VRT stelt niet op sensatie uit te zijn. De journalisten proberen bewust met die expliciete beelden om te gaan. Indien die beelden toch worden gebracht, is dat niet om concurrentiële redenen, maar enkel om journalistieke redenen.

De VRT hanteert intern een aantal principes als afwegingskader. De VRT gaat bewust met expliciete beelden om. Alvorens dergelijke beelden worden verworven, stelt de nieuwsdienst zich steeds de vraag of het tonen van de beelden al dan niet relevant is. Na elke uitzending evalueert de nieuwsdienst of correct is gehandeld. Dit omvat ook het tonen van beelden. Indien dit nodig is, wordt voor de volgende uitzendingen bijgestuurd. Dit is hier de facto ook gebeurd.

Er is een deontologie met betrekking tot schokkende beelden. De nieuwsdienst van de VRT respecteert de bepalingen van de Code van de Raad voor de Journalistiek. Ik citeer artikel 24: "De journalist respecteert de menselijke waardigheid en tast ze niet verder aan dan noodzakelijk is in het maatschappelijk belang van de berichtgeving. De journalist vermijdt overdrijving bij het vrijgeven van beelden en/of details, ook wanneer de feiten de publieke opinie sterk beroeren."

Het hoofdstuk 'Nauwkeurigheid en zorgvuldigheid' van de deontologische code van de nieuwsdienst van de VRT gaat ook op deze problematiek in. Ik citeer artikel 65: "Schokkende en bloederige taferelen worden niet weggelaten, maar beperkt. Dit wil zeggen, ze worden zo getoond of meegedeeld dat ze functioneel zijn voor de informatie. Bij ongelukken en rampen worden de identiteit van de slachtoffers en cijfers over het aantal slachtoffers met de nodige omzichtigheid gegeven."

Concreet heeft dit deontologisch kader tot gevolg dat de nieuwsdienst heel geregeld beelden niet uitzendt omdat ze niets aan het nieuwsverhaal toevoegen. Zo worden close shots van slachtoffers bijvoorbeeld ook vermeden.

Ik wil ook nog wat achtergrondinformatie over deze specifieke uitzending geven. De nieuwsploeg van de VRT was zelf bij die aanslag in Syrië betrokken. Daarover is in verschillende media, met inbegrip van het journaal van de VRT, bericht. In Syrië wordt al gedurende ongeveer een jaar hardhandig tegen de oppositie opgetreden. Het land lijkt op de rand van een burgeroorlog te balanceren. De oorlog is gruwelijk, maar het is ook een realiteit.

Het is de taak van de nieuwsdienst van de VRT informatie te verstrekken. De nieuwsdienst is op dit vlak zeer actief geweest. Het is zeer moeilijk vrije informatie uit Syrië te krijgen. De vrije informatiegaring is bijna onmogelijk. De beelden van de VRT waren dan ook vanuit diverse opzichten uniek. Ze zijn door heel wat andere zenders overgenomen. Dit heeft er mee toe geleid dat de VRT het relevant heeft bevonden deze beelden uit te zenden. De VRT heeft me tevens laten weten dat veel materiaal niet is uitgezonden.

Tot slot wil ik er nogmaals op wijzen dat de VRT van mening is dat van in het begin misschien intern corrigerender had moeten worden opgetreden of dat het beter was geweest een duidelijke waarschuwing te geven. Net als veel aanwezigen, onderschrijf ik dit standpunt.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Ik dank de minister voor haar antwoord. Ik ben redelijk tevreden. Ik ben immers van mening dat de openbare omroep geen enkel nieuwsfeit mag verzwijgen. Dat gaat niet enkel om de situatie in Syrië, maar om nieuwsfeiten uit heel de wereld. Ook gruwelijke zaken moeten worden gemeld. De VRT moet ons meedelen hoe erg het is.

Wat de expliciete beelden betreft, bevinden we ons natuurlijk op een moeilijke grens. Ik heb enigszins begrip voor de argumenten van de VRT om de beelden alsnog te brengen. De VRT beseft ook dat dit geen gemakkelijke kwestie is. Het is een taak van de openbare omroep hier zuinig mee om te springen. Ik wil er immers voor waarschuwen dat bij de bevolking een zekere gewenning kan ontstaan. Mensen mogen me een softie noemen. Daar lig ik niet van wakker. Hoe meer we dergelijke beelden op de kijker loslaten, hoe minder die kijker nog in al die erge zaken geïnteresseerd zal zijn.

Als voorbeeld geef ik de expliciete beelden van hongersnood die in de jaren 80 tot Live Aid, Band Aid en dergelijke hebben geleid. Als die beelden keer op keer worden getoond, worden de mensen minder bereid zich daar zorgen om te maken of eventueel ondersteunende projecten te starten.

Dat is een waarschuwing die ik wil geven. Hoe explicieter de beelden van de VRT, hoe minder de bevolking gechoqueerd zal zijn. Die beelden zullen bij de mensen niet langer als choquerend overkomen.

Het antwoord van de minister en van de VRT lijkt me zeker gepast. De VRT moet hier omzichtig mee omspringen. Op dit punt is misschien een grens overschreden. Bovendien is, althans in het Journaal van 19 uur, niet gewaarschuwd dat zeer expliciete beelden zouden volgen. Dit lijkt me met betrekking tot kinderen en jongeren toch zeer belangrijk.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Jans tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de mediarichtlijnen inzake berichtgeving over zelfdoding - 1013 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans: Voorzitter, deze vraag om uitleg heeft betrekking op zelfdoding, een thema dat de laatste tijd alomtegenwoordig in de media is. Zeer recent was er de zoektocht naar en de vondst van twee jonge studenten. Ongeveer in dezelfde periode heeft Infrabel, de beheerder van het spoor, voor het eerst cijfers over het aantal zelfdodingen en pogingen daartoe op de spoorwegen bekendgemaakt. De Zelfmoordlijn heeft laten weten met telefoontjes te worden overstelpt. De heer Demyttenaere heeft zijn boek 'De last van het leven' heruitgegeven. Een gezondheidseconoom, de heer Annemans, heeft berekend dat zelfdodingen en pogingen daartoe Vlaanderen jaarlijks meer dan 600 miljoen euro kosten.

Banale zaken als treinvertragingen die aan ernstige zaken als zelfdodingen te wijten zijn, halen moeiteloos de media. Nabestaanden, treinbestuurders en zelfs gedupeerde treinreizigers vertellen in talloze dag- en weekbladen, in televisieprogramma's of op blogs over hun ervaringen.

Mediarichtlijnen moeten ervoor zorgen dat de berichtgeving over zelfdoding zo goed mogelijk en op een verantwoorde wijze wordt weergegeven. De rode draad doorheen deze richtlijnen is erop gericht een imitatie-effect te voorkomen. De richtlijnen houden concreet in dat niet overmatig veel aandacht aan zelfdoding mag worden besteed, dat geen details over de

gebruikte methode worden vrijgegeven, dat het slachtoffer niet wordt geromantiseerd of verheerlijkt, dat geen foto's worden gepubliceerd, dat de complexiteit wordt erkend en dat altijd een hulpverlener aan het woord wordt gelaten of een noodnummer wordt vermeld. Indien het om een bekend persoon gaat, wordt de grootste terughoudendheid aanbevolen.

Deze richtlijnen worden echter niet altijd even nauwkeurig opgevolgd. Ik heb daar de laatste tijd een paar opvallende voorbeelden van gevonden. In de berichtgeving over zelfdoding wordt meestal, maar niet altijd, naar een noodnummer of een hulpverleningsadres verwezen. De hulpverleners komen eigenlijk zelden aan het woord. In de verslaggeving over een van de verdwenen studenten is de methode uitgebreid beschreven en zijn mensen aan het woord gekomen die zijn daad bespraken en die hun eigen kijk op zijn psychologische toestand gaven.

In januari 2012 heeft een 16-jarig meisje zichzelf om het leven gebracht. De berichtgeving hierover heeft me echt verbaasd. Zo werd uitgelegd welke vloeistof het meisje had gebruikt, werd een eerdere poging beschreven en namen de media geen voorzichtigheid in acht om de reden aan een of andere oorzaak toe te schrijven.

In mijn schriftelijke vraagstelling verwijs ik tevens naar de berichtgeving over een Leuvense café-uitbater en naar de zelfdoding van de Welshe bondscoach Garry Speed. Wie de kranten door deze bril bekijkt, ontmoet onmiddellijk een aantal voorbeelden die de vraag oproepen waarom de gekende richtlijnen niet worden gevolgd.

Al deze voorbeelden komen uit de geschreven pers. Op tal van internetfora en online nieuwssites kunnen filmpjes en videoreportages worden bekeken. De duiding ontbreekt daarbij vaak totaal.

Het lijkt me niet realistisch voor helemaal geen berichtgeving te pleiten. De vraag is trouwens of dit wenselijk zou zijn. We kunnen er ook niet omheen dat Vlaanderen met bijzonder hoge zelfdodingscijfers kampt. De thematiek heeft een nieuwswaarde. De berichtgeving moet dan ook volledig correct en respectvol gebeuren.

De overheid moet de media op hun verantwoordelijkheid wijzen. De huidige mediarichtlijnen zijn op de audiovisuele en geschreven pers geënt. Het medialandschap is echter volop in ontwikkeling en is heel wat breder geworden. De online berichtgeving is dynamischer en vaak ook sensationeler dan de dagbladen.

Minister, zijn de huidige mediarichtlijnen ooit aan een evaluatie onderworpen? Zo ja, wat waren de belangrijkste bevindingen? Zo nee, acht u dit wenselijk? Acht u een nieuwe gerichte actie ten aanzien van de brede journalistieke wereld wenselijk om de bekendheid en de implementatie van de mediarichtlijnen te verbeteren? Welke maatregelen kunt en zult u nemen om de mediarichtlijnen te actualiseren of bij te sturen en om deze richtlijnen onder de aandacht van andere mediavormen, zoals onder meer de online berichtgeving, te brengen?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Voorzitter, de huidige mediarichtlijnen zijn het resultaat van een samenwerking tussen de Werkgroep Verder, die zich als het Vlaams kenniscentrum inzake postventie na zelfdoding profileert, de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ), de Raad voor de Journalistiek en enkele specialisten.

Een eerste versie is al in 2004 door middel van folders, artikelen in De Journalist en bezoeken aan redacties verspreid. In 2007 zijn de mediarichtlijnen licht aangepast. Toen is ook een nieuwe en grondiger bewustmakingscampagne ten aanzien van journalisten georganiseerd. Er is een aangepaste folder gemaakt. Er is een persontmoeting gehouden. De bestaande site van de Werkgroep Verder, www.werkgroepverder.be, is met een afzonderlijk gedeelte met richtlijnen voor de pers uitgebreid. Verder is er ook een helpdesk voor journalisten. Dit is allemaal mogelijk gemaakt door de subsidies die minister Vandeurzen en de voorgaande ministers van Welzijn namens de Vlaamse overheid hebben verstrekt.

In 2009 was er een uitgebreid onderzoek en een inhoudsanalyse over de impact van de richtlijnen: “Zelfdoding in de Vlaamse pers voor en na de invoering van de mediarijhtlijnen”. De belangrijkste resultaten waren dat de kwaliteit van de berichtgeving licht verbeterd is, dat het imitatie-risico dat de berichtgeving met zich kan meebrengen, significant verminderd is en dat er meer verwezen wordt naar hulpverlening. Er wordt gepleit voor een voortdurende aandacht voor het onderwerp, omdat de situatie zeker nog niet ideaal is.

Blijvende aandacht en opvolging zijn noodzakelijk, aldus de conclusies van het onderzoek. Verschillende aspecten waren nog voor verbetering vatbaar, zoals de melding van de methode, het berichten over een bekende persoon, meer vermelden van hulpverleningsadressen, benadrukken van psychische problematiek. Al deze aanbevelingen vloeiden voort uit het onderzoek.

Deze studie is bezorgd aan onder meer de Raad voor Journalistiek waar men zich zeer bewust is van de problematiek. In 2010 heeft de Raad voor de Journalistiek zijn nieuwe code goedgekeurd en bekendgemaakt. Hierin is een weliswaar kortere versie van de richtlijnen opgenomen, als bijlage bij artikel 24 van de code. Dit heeft opnieuw de aandacht getrokken op de problematiek.

Verspreiding en bekendmaking van mediarijhtlijnen is een continu proces. Om een sensibiliseringseffect te verkrijgen, is een doorgedreven inspanning nodig over verscheidene jaren. De steun van partners uit de journalistieke wereld zoals de Vlaamse Vereniging van Journalisten en de Raad voor de Journalistiek is hierbij van cruciaal belang.

Zoals aangehaald bij de eerste vraag, heeft de lancering van de code van de Raad voor de Journalistiek eind 2010 de richtlijnen opnieuw onder de aandacht gebracht. De bekendmaking van de code heeft vrij ruime weerklank gekregen in onder meer het tijdschrift ‘De Journalist’ van de VVJ en de algemene media. Het boekje met de nieuwe code is ook op ruime schaal verspreid en onder meer via De Journalist aan alle beroepsjournalisten bezorgd.

Bij de toekenning van subsidies vanuit het mediabeleid aan media met een journalistieke dimensie wordt de erkenning van de Raad voor de Journalistiek en de naleving van de code sinds eind 2010 als algemene randvoorwaarde opgelegd om subsidies te kunnen krijgen. Dit geldt voor alle media, dus ook internetmedia. Op die manier wens ik het grote belang dat ik hecht aan de kennis van en de naleving van de code te benadrukken.

Er kan ook bijkomende aandacht gaan naar deze problematiek door wetenschappelijk onderzoek. Zoals ik in mijn beleidsbrief aangeef, bekijk ik samen met de minister van Welzijn de mogelijkheden voor een onderzoek naar de berichtgeving over slachtoffers in de Vlaamse media en wat mij betreft is dat met blijvende aandacht voor de zelfmoordproblematiek.

Daarnaast is er nu een Steunpunt Media dat hier een rol kan spelen. Op 1 juli 2011 hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan het Programma Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek, derde generatie (2012-2016). In uitvoering daarvan werd het proces gestart voor de erkenning en financiering van die steunpunten. Nieuw is dat er ook voor Media een steunpunt werd erkend. Van het steunpunt wordt verwacht dat het voor zijn werking en over zijn onderzoeksresultaten actief de dialoog aangaat met de sector, en dat het aangeeft of en waar er desgevallend stimuli of maatregelen vanwege het beleid wenselijk zijn die de kwaliteit van de journalistiek kunnen bevorderen. In dit kader wordt eveneens aandacht gevraagd voor de wijze waarop de media met slachtoffers omgaan.

Binnen de recent opgerichte Media-academie ten slotte, zal de journalistieke deontologie een belangrijk deel uitmaken van het naschools opleidingspakket dat samen met de sector wordt aangeboden aan de journalisten, om zodoende de problematiek blijvend onder de aandacht te brengen, zowel bij de ervaren als jonge, pas afgestudeerde journalisten.

Uit dit alles mag blijken dat de blijvende bekendheid en implementatie van de mediarijchlijnen effectief hoog op de agenda staat.

De Raad voor de Journalistiek is een belangrijke partner bij het waken over de naleving van de deontologie. De Raad is zich terdege bewust van de evoluties binnen de journalistieke sector, de stijgende impact van internetmedia – veelal online versies van printmedia die op die manier langer raadpleegbaar blijven – en sociale media. Dat is een goede zaak, want de Raad, een zelfregulerend orgaan met vertegenwoordigers van de uitgeefsector en journalisten, is het instrument bij uitstek om dit nader te bekijken. Ik heb naar aanleiding van uw vraag de kwestie dan ook onder de aandacht gebracht van de Raad voor Journalistiek.

Regulerend optreden door middel van decreten of besluiten van de Vlaamse Regering is hier naar mijn mening niet aangewezen. Ik zou verder willen blijven inzetten op het zelfregulerend karakter van de sector en de instrumenten die ze zelf gecreëerd hebben.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans: Minister, ik dank u voor uw duidelijk antwoord.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■